

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

'3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun Ek 24. maddesinde; 'Emniyet Teşkilatının polis memuru ihtiyacını karşılamak üzere, Maliye Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile polis meslek eğitim merkezleri açılabilir.

En az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olup, sınav tarihi itibarıyla 28 yaşından gün almayan erkek ve bayanlar ile askerliğini yapmış 30 yaşından gün almamış erkek adaylar arasında yapılacak seçme sınavında başarılı olanlar, altı aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimine alınırlar.

Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitim-öğretim, parasız yatılı ve üniformalı olup, öğrencilerin iâşe, ibate ve sağlık giderleri ile diğer istihkakları Devletçe karşılanır. Ayrıca, öğrencilere polis meslek yüksek okulu öğrencilerine ödenen miktar kadar harçlık ödenir.

Polis meslek eğitim merkezlerindeki eğitim-öğretim süresi içerisinde; giriş şartlarını taşımadıkları sonradan anlaşılanlar, eğitim ve öğretimini başarı ile tamamlayamayanlar, sağlık ve disiplin yönünden polis olamayacağına yetkili kurullarca karar verilenlerin polis meslek eğitim merkezleri ile ilişkileri kesilir. Sağlık veya ölüm dışındaki nedenlerle ilişkisi kesilenlerden, ödenen harçlık ve yapılan masraflar kanunî faizi ile birlikte tahsil edilir.

Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitimlerini başarı ile tamamlayanlar, Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanırlar. Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar. Bu süre zarfında memuriyetten çekilen, çekilmiş sayılan, meslekten veya memuriyetten çıkarma cezası alan ve aslî memurluğa atanamayarak ilişkisi kesilenler, mecburi hizmet sürelerinin kalan her yılı için, kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarını tazminat olarak ödemek zorundadırlar.

Polis meslek eğitim merkezlerinin kuruluş ve çalışma usûl ve esasları; bu merkezlerde eğitime alınacak öğrencilerde aranacak şartlar, yapılacak sınavlar, disiplin ve eğitim-öğretimle ilgili konular, öğrenciliğin sona ermesi, tazminat ve yükümlülük esasları ile giyecekleri kıyafetler ve diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.' hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, 4652 sayılı Polis Yükseköğretim Kanununun 1. maddesinde; 'Bu Kanunun amacı, Türk Polis Teşkilatının en yüksek öğretim kurumu olan Polis Akademisi ve bağlı fakülteler, enstitüler ile polis meslek yüksek okullarındaki yüksek öğretim ile ilgili amaç ve ilkeleri belirlemek, bu okulların teşkilatlanmasını, görev ve sorumluluklarını, eğitim-öğretim, araştırma, yayın, öğretim elemanları ve öğrenciler ile ilgili esasları düzenlemektir. Bu Kanun, Akademi ve buna bağlı eğitim-öğretim kurumlarını, yönetim ve öğretim organlarını, bunların işleyişini, görev, yetki ve sorumluluklarını, eğitim ve öğretim esaslarını ve bu konulara ilişkin diğer hususları kapsar.' hükmüne, 15. maddesinin 10. fıkrasında; 'Fakülte, enstitü ve polis meslek yüksek okullarında lisans, lisans üstü veya ön lisans eğitimi yapanlar (yabancı uyruklular hariç) her öğretim yılı karşılığında iki yıl süreyle mecburi hizmetle yükümlüdürler.'

hükmüne, 11. fıkrasında ise; 'Bunlardan mezun olup olmadığına bakılmaksızın mecburi hizmetle yükümlü olduğu süre içinde, istifa edenler veya ilişkisinin kesilmesini gerektiren bir suç işleyenler ya da sağlık sebebi hariç, başka herhangi bir sebeple ayrılanlar, yükümlülük sürelerinin eksik kısmı ile orantılı olarak kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarının dört katını tazminat olarak ödemek zorundadırlar.' hükmüne yer verilmiş ancak, Yasanın 11. fıkrasında yer alan '...dört katını...' ibaresi Anayasa Mahkemesinin 27.09.2012 tarih ve E:2012/28, K:2012/134 sayılı kararıyla Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Olayda; Mersin Polis Meslek Eğitim Merkezi 11. dönem mezunu olan davacının, aday polis memuru olarak atandığı İzmir Emniyet Müdürlüğü kadrosunda 27.07.2012 tarihinde göreve başlayıp 2 ay 10 gün çalıştıktan sonra istifa ederek 08.10.2012 tarihinde görevinden ayrıldığı, öğrenim gördüğü süreler için kendisine yapılan masrafların (öğrenci tazminatı) faizsiz anapara tutarının toplam 3.273,06-TL olarak belirlendiği, bunun üzerine bir yılı 3.273,06-TL olmak üzere davacının 6 yıl olan mecburi hizmet süresinden kalan 5 yıl, 9 ay, 20 günlük kısım için toplam 19.001,85-TL tazminat hesaplaması yapıldığı ve mecburi hizmet borcu olarak söz konusu tutarın ödenmesinin davacıdan istenildiği anlaşılmıştır.

Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Kanunların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle yasa koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

Yasa koyucu, düzenlemeler yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke ise 'elverişlilik', 'gereklilik' ve 'orantılılık' olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. 'Elverişlilik', başvuru olan önlemin ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, 'gereklilik' başvuru olan önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını ve 'orantılılık' ise başvuru olan önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir.

Hukuk devletinin unsurlarından olan 'ölçülülük ilkesi' nedeniyle Devlet, kural ihlali nedeniyle öngörülen yaptırım ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir denge kurmak zorundadır.

İtiraz konusu kuralla amaçlanan, oluşturulan personel politikasının aksamadan uygulanabilmesi, diğer bir ifadeyle Emniyet Teşkilatının personel eksikliği gibi bir sorunla karşılaşmaması ve buna bağlı olarak güvenlik hizmetinin etkin ve süratli bir şekilde yerine getirilmesidir. Bu amacı gerçekleştirmek için kullanılan yöntem ise, kişinin belli bir süre mecburi hizmetle yükümlü kılınması ve bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda mecburi hizmet süresiyle orantılı bir tazminatın ödettirilmesi yoluna gidilmesidir.

Emniyet Teşkilatının ihtiyaç duyduğu personelin eğitimi, yetiştirilmesi, teminindeki zorluk ve yerine başkasının ikamesinin zaman ve maddi imkân gerektirmesi sebepleriyle, temel polis eğitimi konusunda nitelikli insan gücünün kurumda kalmasını sağlamak amacıyla

düzenlemeler yapılması gerekli olmakla birlikte, bu amacı gerçekleştirmeye yönelik tedbirlerin de hukuka ve adalete uygun ve makul olması gerekmektedir.

Uyuşmazlığa uygulanacak yasa kuralında; ödenmesi öngörülen tazminat tutarı sabit bir parasal miktar olarak değil, mecburi hizmetin kalan süresiyle orantılı değişken bir tutar olarak belirlenmiş olup, bu kural yöntem olarak adil ve hakkaniyetli ise de, mecburi hizmetin 6 yıl olduğu ve mecburi hizmete hiç başlanılmayan ya da olaydaki gibi mecburi hizmetin çok az bir kısmının ifa edilmesi durumunda öğrenim giderinin 6 katı kadar bir tazminat miktarıyla karşı karşıya kalındığı düşünüldüğünde, miktar bakımından bu yöntemin ölçülü olduğundan söz etmek olanaklı değildir.

Nitekim, uyuşmazlığa konu yasa kuralına benzer şekildeki 4652 sayılı Yasanın 15. maddesinde öğrenim masraflarının 4 katı olarak öngörülen tazminat tutarı, Anayasa Mahkemesi tarafından mecburi hizmeti sağlamaya yönelik bir tedbir olarak ölçülülük ilkesine uygun bulunmamıştır.

Bu durumda,güvenlik hizmeti ve polislik mesleğinin toplumsal barış ve huzur adına taşıdığı önem nedeniyle güvenlik görevlileri ile ilgili düzenlemelerde kendine özgü kuralların konulması doğal olmakla birlikte, 6 aylık bir eğitimin sonucu olarak kişinin, herhangi bir nedenle, mecburi hizmet yükümlülüğünü yerine getirmeden kuramdan ayrılması durumunda, kendisine yapılan öğretim masraflarının, mecburi hizmetin kalan kısmıyla orantılı olarak ancak, mecburi hizmete henüz başlanılmamış olması durumunda 6 katı tutarında yüksek bir tazminata maruz kalmasının, ölçülülük ilkesine ve bu bağlamda Anayasanın 2. maddesine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun Ek-24. maddesinin 5. fıkrasında yer alan 'mecburi hizmet sürelerinin kalan her yılı için,' ibaresinin Anayasanın 2. maddesine aykırı olduğu kanaati ile iptalinin talep edilmesine, dava dosyasının tüm belgeleriyle onaylı bir suretinin oluşturularak Anayasa Mahkemesine sunulmasına, 05/02/2013 tarihinde karar verildi."